

Uniforme brief aan de betrokken instellingen

Brussel, 18 november 2014

Geachte mevrouw
Geachte heer

Zoals werd meegedeeld tijdens de consultatie die door de Nationale Bank van België (NBB) werd georganiseerd in februari 2014, heeft de NBB beslist een nieuw beleid toe te passen voor wat betreft de mogelijkheid om af te wijken van artikel 36bis van het koninklijk besluit van 23 september 1992 en dit krachtens artikel 38 van hetzelfde KB. Bijgaand vindt u de praktische regels voor de toepassing van dit nieuwe beleid. Dit beleid moet worden toegepast voor de boekjaren die aanvangen op 1 januari 2016 of na die datum. Afwijkingen die vóór die datum werden toegestaan, blijven van toepassing tot 31 december 2021.

Een kopie van deze brief wordt verzonden naar de commissaris(sen), erkend revisor(en) van uw instelling.

Hoogachtend

Luc Coene

Bijlage

A. Introductie

Overeenkomstig artikel 36bis, §§ 1 en 2 van het koninklijk besluit van 23 september 1992, worden de termijnrenteverrichtingen buiten de balans geboekt en worden de winsten en verliezen in de resultatenrekening opgenomen. Voor de termijnrenteverrichtingen die ter dekking van het renterisico worden aangewend, worden de winsten en verliezen evenwel symmetrisch met de toerekening van de kosten of opbrengsten van het gedekte bestanddeel in resultaat genomen, overeenkomstig artikel 36bis, §§ 1 en 3. Om als dekkingsverrichtingen te kunnen worden beschouwd, moeten deze verrichtingen aan drie voorwaarden voldoen:

- het gedekte bestanddeel of het gedekte homogene geheel moet de kredietinstelling blootstellen aan een renteschommelingsrisico;
- de dekkingsverrichting moet van bij het begin als zodanig in de boeken zijn gekwalificeerd;
- er moet een nauwe correlatie zijn vastgesteld tussen de waardeschommelingen van het gedekte bestanddeel en van de als dekking bestemde verrichting. Voor als dekking bestemde opties moet de correlatie tussen de variaties van het gedekte bestanddeel en die van het onderliggende financiële instrument vaststaan.

Overeenkomstig artikel 38 van het koninklijk besluit van 23 september 1992 kan de NBB toestaan dat afgeweken wordt van de artikelen van het koninklijk besluit, maar enkel op individuele basis. De NBB heeft beslist het vroegere beleid inzake het toestaan van afwijkingen op artikel 36bis te behouden (in het bijzonder op de derde voorwaarde hierboven) onder de volgende voorwaarden.

Deze afwijking kan op individuele basis worden verleend, op verzoek van de kredietinstellingen. Om deze afwijking te verkrijgen, moet de kredietinstelling aan drie voorwaarden voldoen: de governance-beginselen naleven (punt B), de boekhoudkundige beginselen naleven (punt C) en voldoen aan een transparantieverplichting (punt D).

Om de drie jaar wordt ambtshalve onderzocht of de afwijking al dan niet behouden kan blijven. De kredietinstelling die een afwijking geniet, dient de NBB echter onverwijld op de hoogte te brengen van wezenlijke veranderingen in haar beheer van het renterisico of van nieuwe effectiseringsverrichtingen die niet volledig onder een vorige afwijking vallen.

B. Governance-beginselen

Wat de governance betreft, dient de kredietinstelling aan te tonen dat :

- de aangemerkte verrichtingen, evenals de limieten en de governance (met inbegrip van de interne controle en de interne audit) met betrekking tot het beheer van die posities, werden goedgekeurd door haar directiecomité;
- die verrichtingen en de risico's die eraan verbonden zijn, periodiek (minstens om de zes maanden) worden beoordeeld door haar directiecomité, dat bij deze beoordeling rekening houdt met het risico en de volatiliteit van de posities;
- het directiecomité de overeenkomstig het tweede lid uitgevoerde beoordeling documenteert in zijn jaarlijks verslag dat met toepassing van Circulaire NBB_2011_09 wordt opgesteld. Deze beoordeling omvat een analyse van de geschiktheid van de dekkingsstrategieën, waaronder een onafhankelijke analyse van de correlatie tussen de risico's verbonden aan de te dekken bestanddelen en de dekkingen, zodat gegarandeerd kan worden dat de gehanteerde strategieën de gedekte risico's effectief verminderen. Dit houdt ook in dat wordt aangetoond dat de dekkingsverrichtingen worden uitgevoerd in het kader van de hierboven beschreven beleidslijnen en procedures.

C. Boekhoudkundige beginselen

De hierna beschreven boekhoudkundige beginselen veranderen niets aan de boekhoudkundige waardering – volgens de Belgische boekhoudnormen – van de gedekte instrumenten en van de termijnrenteverrichtingen die als dekkingverrichtingen worden beschouwd.

De hierna volgende boekhoudprincipes zijn gebaseerd op de internationale boekhoudnorm IAS 39 zoals die momenteel wordt toegepast in de Europese Unie (de verwijzingen naar de IAS 39-norm zijn tussen haakjes opgenomen).

C.1 Algemene beginselen

Voor de dekking van het renterisico kan enkel en alleen een afwijking van artikel 36bis worden toegestaan indien alle onderstaande voorwaarden vervuld zijn:

- (a) Bij het afsluiten van de dekkingverrichting wordt de dekkingrelatie formeel aangemerkt en gedocumenteerd, evenals de doelstelling van de entiteit ten aanzien van risicobeheer en haar strategie bij het aangaan van de afdekkingstransactie. In die documentatie moet mede worden opgenomen een aanduiding van het afdekkingsinstrument, de aard van het af te dekken risico en hoe de entiteit zal beoordelen in hoeverre het afdekkingsinstrument effectief is bij het compenseren van het risico van veranderingen in de reële waarde van de afgedekte positie of aan het afgedekte risico toe te rekenen kasstromen. [88 (a)]
- (b) De dekking is naar verwachting zeer effectief (zie C.2) in het bereiken van compensatie van aan het afgedekte risico toe te rekenen veranderingen in reële waarde of kasstromen, en dit in overeenstemming met de oorspronkelijk gedocumenteerde strategie voor risicobeheer voor die bepaalde afdekkingrelatie. [88 (b)]
- (c) De effectiviteit van de afdekkingstransactie kan betrouwbaar worden bepaald, dat wil zeggen dat de reële waarde van of de kasstromen uit de gedekte positie en de reële waarde van het afdekkingsinstrument betrouwbaar kunnen worden bepaald. [88 (d)]
- (d) De afdekking wordt voortdurend beoordeeld, waarbij wordt vastgesteld dat de afdekking gedurende de boekjaren waarvoor de afdekking was bedoeld, feitelijk zeer effectief is geweest. [88 (e)]

C.2 Aanvullende gegevens met betrekking tot de beoordeling van de effectiviteit

Een afdekking wordt uitsluitend als zeer effectief aangemerkt indien beide onderstaande voorwaarden zijn vervuld:

- (a) Bij het aangaan van de afdekkingstransactie en in daaropvolgende perioden wordt verwacht dat de afdekking zeer effectief is wat betreft het compenseren van aan het afgedekte risico toe te schrijven veranderingen in de reële waarde of kasstromen gedurende de periode waarvoor de afdekking wordt aangemerkt. Een dergelijke verwachting kan op verschillende manieren worden aangetoond, onder meer door middel van een vergelijking van de aan het afgedekte risico toe te schrijven historische veranderingen in de reële waarde of kasstromen van de afgedekte positie met de historische veranderingen in de reële waarde of de kasstromen van het afdekkingsinstrument. De entiteit kan, om de effectiviteit van de afdekking te verbeteren, kiezen voor een andere afdekkingsverhouding dan één op één;
- (b) De werkelijke effectiviteit van de afdekking valt binnen een bereik van 80-125 procent. Indien bijvoorbeeld de werkelijke uitkomsten zodanig zijn dat het verlies op het afdekkingsinstrument VE 120 bedraagt en de winst op de kasinstrumenten VE 100 bedraagt, kan de effectiviteit worden gemeten als 120/100, oftewel 120 procent, of als 100/120, oftewel 83 procent. In dit voorbeeld zou de entiteit concluderen dat de afdekking zeer effectief is geweest, ervan uitgaande dat de afdekking voldoet aan voorwaarde (a). [TL105]

De effectiviteit wordt op kwartaalbasis beoordeeld.

Deze benadering schrijft niet één bepaalde methode voor om de afdekkingseffectiviteit te beoordelen. Welke methode een entiteit hanteert voor het beoordelen van de afdekkingseffectiviteit hangt af van de strategie met betrekking tot risicobeheer. Indien de strategie van de entiteit met betrekking tot risicobeheer bijvoorbeeld is om het bedrag van het afdekkingsinstrument periodiek aan te passen aan veranderingen in de afgedekte positie, dan moet de entiteit alleen aantonen dat de afdekking naar verwachting zeer effectief zal zijn voor de periode tot de eerstvolgende aanpassing van het bedrag van het afdekkingsinstrument. In sommige gevallen hanteert een entiteit verschillende methoden voor verschillende soorten afdekkingsverrichtingen. In de documentatie van de afdekkingsstrategie van een entiteit moeten ook de procedures voor beoordeling van de effectiviteit worden opgenomen. Die procedures geven aan of de beoordeling betrekking heeft op de totale winst of het totale verlies op een afdekkingsinstrument, of dat met de tijdswaarde van het instrument geen rekening wordt gehouden. [TL107]

In sommige gevallen wordt met het afdekkingsinstrument slechts een deel van het afgedekte risico gedekt. Een afdekkingsverrichting zal bijvoorbeeld niet volledig effectief zijn als het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie in verschillende valuta's luiden die niet in hoge mate correleren. Ook afdekking van een renterisico door middel van een derivaat zal niet volledig effectief zijn, indien een deel van de verandering in de reële waarde van het derivaat is toe te rekenen aan het kredietrisico van de wederpartij. [TL109]

De afdekking moet dus betrekking hebben op een specifiek aangegeven en aangemerkt risico, en niet louter op de algemene bedrijfsrisico's van de entiteit, en moet deze uiteindelijk van invloed zijn op het resultaat van de entiteit. [TL110]

Indien bepaalde dekkingsinstrumenten niet of niet meer voldoen aan de effectiviteitscriteria, worden de termijnrenteverrichtingen geboekt volgens artikel 36bis, § 2.

C.3 Effectisering

In het specifieke geval van effectiseringsverrichtingen, worden in plaats van de criteria die beschreven zijn in C.1 en C.2 de volgende criteria gehanteerd om te bepalen of derivaten als afdekking kunnen worden bestemd:

- (a) de kredietinstelling moet kunnen aantonen dat het renterisico globaal gezien effectief wordt verminderd door de renteswaps;
- (b) de naleving van de beginselen van afdeling 2 van hoofdstuk 1 van Circulaire PPB-2006-17-CPB.

D. Verplichting met betrekking tot de gegevens vermeld in bijlage XXIV van Schema B

De entiteit die een afwijking geniet, dient in het kader van haar jaarrekening de volgende gegevens te verstrekken:

- (a) een beschrijving van de financiële instrumenten die afgedekt worden en van de afdekkingsinstrumenten;
- (b) de afdekkingsmethode;
- (c) de marktwaarde aan het einde van de periode van de afdekkingsinstrumenten, vergeleken met de boekwaarde van die derivaten;
- (d) het bedrag van de ineffectiviteit op de afsluitingsdatum, en de wijze waarop dit bedrag boekhoudkundig werd verwerkt;
- (e) de methode die gebruikt werd voor de berekening van de ineffectiviteit.

E. Datum van inwerkingtreding

Dit beleid moet worden toegepast voor de boekjaren die aanvangen op 1 januari 2016 of na die datum. Afwijkingen die vóór die datum werden toegestaan, blijven van toepassing tot 31 december 2021.